

világképnek minden lényeges részletét a biblikus benső tapasztalat erejével dolgozza ki s alakítja szerves egységgé. Isten és ember, tekintély és tudomány, egyház és állam stb. kevés szóval, de mégis pontosan meghatározott módon helyezkednek el a megrajzolt világnézetben, amelyhez a szabadgondolkodás, demokrácia, liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus stb. viszonya éles ítéllettel van megállapítva, úgyhogy bármilyen felekezeti olvasó nyereséggel teszi le a rendkívül tartalmas füzetet.

A füzethez *Révész Imre* írt előszót, amelyben reményét fejezi ki, hogy az állami iskolatípusok elszíntelenítő, ellaposító irányától a református iskolák az ősi nemes hagyományokhoz térnek vissza. *Tankó Béla* pedig utószót írt, amelyben nemcsak azt emeli ki, hogy a világnézet megalapozásának helye a középiskola, de rámutat arra a lélektani tényre is, hogy az ifjú egyenesen szomjazza a világnézetet, a tantárgyak anyagából az érdeklő leginkább, ami határkérdés. Mindenek természetesen eszköze a filozófiai propaedeutika, de nem a mai alakjában, hanem kiépített rendszertannal s legalább kétévi tanítási idővel, úgy, amint volt a régi református iskolákban. Az utószó írója hiszi, hogy az így felfegyverkezett ifjú nem lesz könnyű prédája a „tudományok minden szelének” s az így szerzett filozófiai tudás közműveltségünknek is értékes nyeresége lesz. *Szűcs Ernő.*

Sárközy Istvánné: Vázlatkészítés. A célkitűzés problémája. (15 l.)

A szerző Herbart fokozataiból indul ki, majd bírálja a Ziller-Rein-féle célkitűzést; álláspontja az, hogy a tanításnak tárgyi célja a rendszer (systema), amelyet a tanító tűz maga elé anélkül, hogy a tanulóknak sejtelmük lenne róla. A szerző küzd az olyan tanítás ellen, amely a célkitűzéssel kezdődik, pedig a pedagógiai folyóiratokban található mintaleckékből kiderül, hogy az előkészítést ma már nem a célkitűzéssel, hanem a tárgy természetéhez képest ismétléssel, kapcsoló ismétléssel, érdeklődéskeltéssel vagy hangulatkeltéssel kezdjük, amely az áthajlás útján a célkitűzéshez vezet. A mai pedagógiai felfogás szerint a célkitűzés az előkészítésnek nem kezdete, hanem vége. Így a szerző rég meghaladott álláspont ellen harcol, egyszersmind téved, ha úgy tudja, hogy „elemi oktatásunkban úgyszólván ismeretlen a systema fogalma és mozzanata”. Teljes rendszert ugyan a népiskolában nem adhatunk, azonban a lehetőséghez képest törekszünk a népiskolai tanuló ismeretei között rendet teremteni s az új ismereteket iparkodunk az eddigi ismeretek sorába beilleszteni.

A célkitűzést a szerzővel szemben feltétlenül szükségesnek tartom, még pedig nemcsak olyan formában, hogy a tanító önmagában intézze el, hanem hangosan tűzze ki a célt az egész osztály számára. Ha pl. a mi iskolánkban a közlekedő edényekről akarunk tanítani, akkor így tűzzük ki a célt: nézzük meg, mi az oka annak, hogy ebből a csapból víz jön. Az ilyen cél-

kitűzés nyilvánvalólag nem „akadályozza... a tanítás normális pszichikai megalapozását“, hanem ellenkezőleg, érdeklődés-kelésre igen alkalmas.

A középfokú iskolákban is feltétlenül szükségünk van a célkitűzésre, sőt bizonyos tekintetben még fokozottabb mértékben; hiszen itt egyrészt már inkább támaszkodhatunk a szándékos figyelemre, az akaratnak egy határozott célra való irányítására, másrészt pedig az ifjú már több ismerettel rendelkezik, tehát kevésbé vagyunk kitéve annak, hogy valamely célkitűzés ismeretlen ballasztként nehezdedjék a növendék lelkére.

A célkitűzés nemcsak a logikai, hanem az ethikai nevelés szempontjából is múlhatatlanul szükséges. Hiszen az élet a célok szakadatlan sorozatából áll. Így kitűzzük magunknak azt a célt, hogy meghatározott számú nap alatt elolvassuk a kijelölt könyvet, megírjuk valamely értekezésünket, karácsonyig megtakarítunk valamely összeget, amellyel családunknak megkeletést szerzünk stb. Csak tűzzünk ki magunknak és tanítványainknak mindig határozott célokat és szilárd akarattal iparkodjunk azokat elérni vagy megközelíteni. *Frank Antal.*

Dr. Lechner Károly: A női lélek és a feminizmus orvos-természettudományi megvilágításban. Bp., 1922. Kir. Magy. Természettudományi Társulat. (44 l.)

Lechner Károlynak, ki sokáig egyik dísze volt a kolozsvári egyetemnek, talán utolsó értekezése volt az előttünk levő füzet. Széleskörű tudással elemzi benne a női lelket és a figyelmet mindvégig lekötve boncolgatja a feminizmus nagy problémáját.

Az érdekes fejtegetéseket a nőnevelés kérdéseinek tárgyalásával fejezi be. E folyóirat olvasóit közelebbről érdekelhetik idevágó következő javaslatai: Az óvodában, a népiskolában, sőt még az alsóbbfokú szakiskolában, valamint a középiskola alsóbb osztályaiban is az oktató-nevelésnek a nemek elkülönítése nélkül kellene történnie. Mihelyt azonban a tanuló eléri azt a kort, melyben az önfenntartás ösztöne mellé a fajfenntartás ösztöne kezd lépni, a két nem együttnevelése már veszedelemmel jár. Az együttnevelés a 14. életéven túl semmi esetre sem ajánlatos. Ebben az életkorban kell érvényesülnie a leányoknál a nemüknek megfelelő sajátos tanításnak, mert a leányok a későbbi anyaságra és a háztartásra ekkor taníthatók ki a legeredményesebben. Tehát részükre más tantervű, más berendezésű iskolákra van szükség, mint a fiúk kiképzésében. Ezért a nőoktatás ügye hozzáértő nők kezébe adandó. Az anyai és családi munkához szükséges ismereteket minden leánynak kivétel nélkül meg kell szereznie. Ami a cserkészfiúknak a mező, a rét, a hegy, a völgy, a folyó, a tűz, a víz, az állat, a növény, a szerszám, a sátor stb., ugyanazt jelentse a cserkészleányoknak a konyha, a varróműhely, a kert, a bölcsőde, a gyermekmenhely, a kórház, a vásár stb.

E gazdag életpaszttalattal és nagy alaposággal megírt tanulmány szerzője oly álláspontot foglal el a nőnevelés kérdé-